

MONTENEGRO

Wild Beauty

ISTORIJA | KULTURA | TRADICIJA

Tivat

www.tivat.travel

ISTORIJA | KULTURA | TRADICIJA

01

Tivat

www.tivat.travel

Boka Kotorska - Tivat

Mali gradi , smješten u predivnom Bokokotorskom zalivu, dobri klimatski uslovi, velika količina sunca, dobra saobraćajna povezanost, plaže razasute duž cijele obale od 44 km dužine, luksuzne marine i rezidencijalni kompleksi Porto Montenegro i Luštica bay, mnoštvo sportova u prirodi i sportova na vodi, mnogobrojne manifestacije

Opjevana vila

Zadivljeni njenom ljepotom Boku su opisali mnogi pisci i naučnici : Vuk Karadžić, Ljubomir Nenadović, Njegoš, Ljubiša, Matavulj, Laza Kostić, Šantić, Jovan Cvijić i mnogi drugi. Osvojila je i mnoge strane putopisce – Engleze, Njemce, Francuze.

Najpoznatiji među njima su: Pedžet, Lamb, Frezer, Žil Vern i Pjer Loti.

Aleksa Šantić je na poseban način opjevao:

Naša mila Boko, nevjesto Jadrana,
Pokrivena nebom ko od plave svile,
Ljepša si od tvoje primorkinje vile
I svetija si od njenog derdana.

Nikad se tebe nagledao ne bi!
No da mi je jedno: da postanem valom
Sinjega ti mora, pa pred tvojim žalom
Da vječito šumim i da pjevam tebi.
I da s tobom gledam na tvoj Lovćen plavi!
Pa jednoga dana, kad se gospod javi,
Kad orlovi naši visoko zabrode

I sa tvojih ruku panu gvožđa tvrda,
Da pobjednu himnu slušam s tvojih brda
I da s tobom slavim dan zlatne slobode!

Tivat

Jutrom diše, danju cvjeta, noću miriše

Amerikanac Bojd je rekao : „Bog je stvorio svijet za šest dana, a sedmi dan, ne žureći, stvorio je ovaj fjord pod Lovćenom“.

U tom fjordu stvorenom božjom rukom, smjestio se Tivat. Tivatski zaliv svojom ljepotom sve posjetioce ostavlja bez daha. Čisto more, okrepljujući vazduh, i vječno zelena vegetacija ovog grada pruža želju za odmorom u zagrljaju osjećaja slobode. I cvijeće voli u Tivtu cvjetati,

zato se svi bore za svoje mjesto u naručju grada Tivta. Ulice grada krasi magnolije koje su ujedno i cvjetni simbol grada, a da uljepšaju cjelokupnu priču o Tivtu pomažu im oleandri, ruže, narcisi, zumbuli, zatim limuni, narandže i predivne palme.

U „školjci“ tivatskog zaliva nalaze se dva predivna bisera Sveti Marko i Gospa od milosti, njih štite sa jedne strane Obala Đuraševića, Bjelila, Krašići sa predivnim malim plažicama, a sa druge tivatska riva.

U Tivtu se smjestila i luksuzna marina Porto Montenegro za ljubitelje nautičkog turizma, sa druge strane tu je i Luštica bay za one koji vole odigrati partiju golfa, uživati u žurkama na plaži ili se baviti strijeljaštvom, a za one koji i dalje žele odmoriti u miru i toplini maslinjaka, na samo 3 km od grada nalazio se naselje Gornja Lastva koje pruža predivan pogled na tivatski zaliv.

ISTORIJA / KULTURA / TRADICIJA

Tivat

ISTORIJA

U istoriji Boke Kotorske jasno se izdvajaju sljedeće epohe: ilirska, rimsko-vizantijaska, srpska, mletačko-turska i austrijska. Obale tivatskog zaliva prošle su kroz sve ove epohe o čemu svjedoče kako mnogi arheološki nalazi tako i postojeći spomenici stare arhitekture kao i pisani istorijski izvori.

Tivat

Istina o budućnosti na temeljima prošlosti- Istorija grada

O porijeklu imena Tivat postoje tri različita mišljenja. Prema prvom, naziv Tivat izveden je od imena ilirske kraljice Teute koja je jedno vrijeme imala svoju prijestonicu u Risnu, a možda i ljetnikovce u blizini današnjeg Tivta. Po drugom mišljenju naziv bi mogao biti izveden od imena hrišćanskih svetaca kao što su sanctus Theodorus, Theodosius, Theodotus, Theodulus ili srednjovjekovnog (XII v.) Theudo, Teodo. Treće mišljenje je vrlo kratko i bez većih obrazloženja. Po tom mišljenju naziv potiče od keltske riječi "toutu" što znači grad.

U istoriji Boke Kotorske jasno se izdvajaju sljedeće epohe: ilirska, rimsko-vizantijaska, srpska, mletačko-turska i austrijska. Obale tivatskog zaliva prošle su kroz sve ove epohe o čemu svjedoče kako mnogi arheološki nalazi tako i postojeći spomenici stare arhitekture kao i pisani istorijski izvori.

Za ilirski period koji se završava 168-7. godine p.n.e. propašću ilirske države imamo mali broj arheoloških nalaza. Rimski period je znatno bogatiji. U starijoj literaturi navođeno je mišljenje da se u predjelu Bobovišta (današnje Kalardovo) nalazio neki stari grad. Pomišljalo se da se na tom mjestu nalazio i stari Akruvijum (Acruvium). Takva mišljenja postoje i danas, ali se ne vezuju uvijek za Bobovište nego i za druge lokalitete u bližoj ili daljoj okolini Tivta.

Legenda o postanku Tivta

Rimske legije oko 229. godine stare ere zbog neprestanih nasrtaja ilirskih gusara na rimske brodove, napale Agronovu udovicu kraljicu Teutu, dobro naoružanom flotom od oko 200 lađa. Rimljani su joj tada oduzeli prijestonicu Skadar. Kraljica Teuta je napustivši Skadar, našla sklonište u dobro utvrđenom gradu Risnu, odakle je lako odolijevala rimskim napadima i upravljala ostacima ilirske države. Legenda kaže da je na žalima i uvalama Tivta, kraljica Teuta podigla sebi ljetnjikovac.

Legenda o blagu na Vrmcu

Grobni spomenici ilirskog perioda zvani tumuli nalaze se na Popovoj glavi, Gornjoj Lastvi, Tivatskom polju i Krtolima. Najveći od ovih tumula nalaze se na vrhovima brežuljaka, pa je narodna mašta oko njih isplela legende. Za gomilu na Popovoj glavi legenda kaže da su u ilirsko doba grčki mornari poslije jednog brodoloma na otvorenoj pučini uspjeli sa broda spasiti jedino veliki sanduk pun zlata. Blago su nosili obalom dok su im pobjesnjeli valovi lomili brod o hridi. Donijevši blago do Tivta, popeli su ga na brdo Popova glava i tu su ga zakopali. Zakopano blago čuva zmaj koji svako jutro čim sunce obasja brijegove i brežuljke na Vrmcu odleti negdje u pravcu istoka, da bi se opet o zalasku sunca vratio i nastavio stražarenje.

KULTURA

Kultura – odnosi se na cjelokupno društveno nasljeđe jedne grupe ljudi, na sve ono što živi i postoji u nama, na sve ono što čujemo za nas i za vas. Sve ono uzvišeno što zbog svoje posebnosti postoji, što se gaji,

vrednuje, održava i zbog svoje vrijednosti živi. Kultura je poput škrinje pune blaga i najvećih vrijednosti, poput one koja kada se otvori pusti sve tajne i sva čudesa da izađu iz nje. Poput knjige u kojoj na svakoj novoj strani počiva novo otkriće. Poput ogrlice na kojoj su

Tivat

Otvorena knjiga

Tivtu je oličenje ovog grada i zato treba dok boravite u našem gradu biti dio nje i doživjeti sve što ona zapravo i jeste. Kulturna baština - vrt iz kojeg raste najljepše cvijeće koje vjekovima miriše.

vrijedni biseri i svaki za sebe govori o vremenu iz koga dolazi i uljepšava vrijeme u kojem postoji i traje. Kultura je nešto zaista posebno i uzvišeno, zato za nju treba da postoji posebno mjesto u životima svih nas. Kultura je žubor života, kultura je rijeka koja vječno teče. Kultura u

KULTURA / BLAGO ANTIČKE BOKE

Iz ilirskog perioda su po Boki rasuti brojni tumuli, kamene i zemljane gomile koji predstavljaju ilirske nekropole sa spaljenim inhumiranim pokojnicima. Brojni su arheološki lokaliteti koji pokrivaju područje Boke Kotorske.

Priče i legende o ilirskoj kraljici Teuti koja se dugo opirala pokoravanju Rima prepričavala se vjekovima. Interesantna je priča o Teuti, benediktinca Timoteja Cizile u njegovom djelu „Zlatni vo“ (Bove dobro), u kojoj se opisuje njen boravak u ljetnjikovcu u Tivtu : „ono što

Tivat

priroda ima podjeljeno i rasuto na raznim mjestima po svijetu, ovdje kao da je na sažet način sjajno sakupljeno: planine, brežuljci, doline, livade, polja, pašnjaci, rijeke, izvori, potoci, vinogradi, maslinjaci, mora ribe, ptice, divljač, i životinje svih vrsta, uz sve druge stvari, koje zbog potrebe i uživanja ljudi, obično se pojedinačno mogu naći u raznim pokrajinama.

I sam naziv grada koga neki zovu

„Theudo“ ili „Theuto“ je po Teuti, risanskoj kraljici čiji su se prekrasni vrtovi ovdje nalazili, kao i sve raskoši kraljevskog dvora u doba Rimljana, na ravnici blizu mora.

Iz ilirskog perioda su po Boki rasuti brojni tumuli, kamene i zemljane gomile koje predstavljaju ilirske nekropole sa spaljenim inhumiranim pokojnicima. Brojni su arheološki lokaliteti koji pokrivaju područje Boke Kotorske. Ovdje je skoro svaka stopa potencijalni arheološki lokalitet, samo je potrebno malo napora, barem da se oni prepoznaju.

Dosadašnja arheološka istraživanja i rekognosciranja dala su nam okvirnu rasprostranjenost i smjernice za buduća istraživanja.

KULTURA / BLAGO ANTIČKE BOKE

naselje - objekat

pomorski lokaliteti

keramika

mozaik

Tivat

SV.LUKA - GOŠIĆI –gotovo sigurna akropola ilirske gradine, koja optički komunicira sa gradinom iznad Risna kao gradinom Krimalj iznad Mirca. Na zapadnoj padini brežuljka otkriveni tlocrti i zidovi antičkih građevina i jedna krušna peć. Nalazi keramičkih fragmenat od amfora.

BRDA - U starijoj literaturi opisana građevina do pola ukopana u zemlju, zvana Bačva ili Piskara, sa zidovima od tankih blokova crvenog kamena i likovima od opeke. Ostaci zidanih grobnica, jedan nadgrobni spomenik sa natpisom.

PREVLAKA - Na zapadnoj strani ostrva, blizu mora, antička građevina sa mozaičkim podom sa dva sloja. Otkriveni i rimski natpisi kao i veći broj sitnih fragmenata rimske keramike.

SVETI MARKO (GABRIO, STRADIOTI) - Na ostrvu prisutni nalazi rimske keramike, U ranijim istraživanjima bili vidljivi ostaci starih zidova na mjestu zvanom "Most", koji su bili građeni od tesanika crvene boje. M.Crnogorčević objavljuje skicu mosta za koji se smatralo da je vezivao Prevlaku sa Stradiotima.

SOLILA - Prilikom izgranje i kopanja kanala pronađeno dosta fragmenata helenističko rimske keramika, koji su vjerovatno tu dospijeli dotokom vode sa okolnog terena.

SELJANOVO - U starijoj literaturi pomenut nalaz fragmenta tegule sa natpisom ZVRI (inverzno : IRVS)

OPATOVO – Don Ivo Stjepčević pominje nalaz dva kupasta cipusa, sada izloženi u Lapidarijumu u Kotoru.

KULTURA / ETNOGRAFSKO NASLJEĐE TIVTA

Nošnja kao značajno obilježje

Iako se kaže da odijelo ne čini čovjeka, nacionalna nošnja je ipak nešto što čovjeka upotpunjuje. Nešto što oslikava naše prostore i život na njima. Nešto što govori i kada riječi utihnu. Svaki element sam za sebe ima neko značenje, a u svakom značenju se krije po neki život,

istorija, tradicija. Zbog raznovrsnosti i bogatstva narodnih nošnji na području Boke ne mogu se baš sve prikazati, ali kao najtipičnije izdvajaju se lastovska ženska, bokeljska muška nošnja i crnogorska muška i ženska nošnja. Za razliku od jednostavnih nošnji nastalih u domaćoj radinosti od sirovina koje su žene uglavnom same prerađivale (vuna, konoplja, brnestra i lan), ove nošnje su izrađivane od skupocjenih uvoznih

Tivat

materijala (čoha, somot, svila), bogato ukrašene zlatovezom, a proizvod su zanatskih radionica. Sastavni dio, a ujedno i dekorativni element muške nošnje činilo je oružje, većinom proizvod čuvenih bokokotorskih zanatskih radionica. Uobičajeno oružje bili su jatagani, ledenice, kubure, i džeferdari. Uz oružje su se nosile abije za nabijanje baruta, fišeklije i uljarice kao i dugi čibuk, duvan kesa i kresivo. Ljepotom izrade ističu se toke na muškom jeleku, koje su zapravo rudimenti nekadašnjeg ratničkog oklopa. Nakit se, kao nezaobilazan dio ženske nošnje, sastojao od raznih vrsta naušnica, ogrlica, privjesaka, dugmadi, prstenja, broševa, brnjica, ukrasnih igala i pojaseva. Izradjivali su ga primorske zanatlije. Po ljepoti izrade posebno mjesto zauzimaju srebrni pojasevi-ćemeri.

KULTURA / ZBIRKA POMORSKOG NASLJEĐA

Jedinstveni uvod u nautičku istoriju Boke Kotorske, svojevrsni muzej, Zbirka pomorskog nasljeđa u Porto Montenegro, oslikava bogate pomorske tradicije i podsjeća na izvanrednu nautičku prošlost Jadrana. Zbirka raspolaže sa preko 300 eksponata, od Jugoslovenskih podmornica do dnevnika princeze Ksenije, Austro-Ugarske brodske opreme i industrijskih mašina. Zidove starog ambijentalnog zdanja, tokom izložbi, krasi i kulturna djela likovnog izraza, među kojima su izlagani i radovi Skifana, Kulenisa, Roj Lihtenštajna, Salvadora Dalija i Endi Vorhola. Ova zgrada je za vrijeme Arsenala bila pilana, a sami Arsenal predstavljao je jednu od najvećih pomorskih baza na

Jadrano, koju je osnovala Austrougarške 1889.godine. Sačuvani artefakti u njoj sve posjetioci trajno podsjećaju na razvojni put nekadašnjeg Arsenala, koji odražava interakciju ljudi i mjesta, privredne aktivnosti i građana Tivta. Paralelno sa realizacijom svoje ambiciozne Vizije, Porto Montenegro je valorizovao ovaj prostor sa željom da sačuva prošlost za buduće generacije. Arsenal je nekada bio važna baza u kojoj

se obavljao remont, prepravke opskrba podmornica, prvobitno austrougarskih i njemačkih, a potom i podmornica koje su pripadale Jugoslaviji. Nakon II Svjetskog rata poslovaio je pod nazivom RZ „Sava Kovačević“.

KULTURA / MUZEJ PODMORNICA

Podmornica P-821 Heroj

Stari ponos Jugoslovenske Ratne mornarice, podmornica P-821 Heroj kao muzejska vrijednost ostavlja bez daha posjetioce Porto Montenegro sa svih meridijana.

Stati za kormilom podmornice i otkriti kako je 28 podmorničara u njoj, duboko u moru, ispisivalo nepredvidive istorijske

trenutke jugoslovenske flote, rijetka je edukativna atrakcija na evropskom tlu, a dostupna je posjetiocima na imponantnom platou ispred Zbirke pomorskog nasljeđa.

U podmornicu se ulazi kroz veliki izrezani otvor čvrstog trupa debelog 28 milimetara, u njenu skučenu i raznovrsnim uređajima i opremom nabijenu unutrašnjost – od komandantove kabine, torpednih cijevi

kalibra 533mm na pramcu, radio stanice i borbene stanice, elektromotornog prostora prema krmi gdje je smješten glavni električni pogonski motor Heroja. Nije vraćena samo materijalna ekponatska vrijednost podmornice, već i život kroz priče podmorničara koji sa strašću objašnjavaju kako su po mjesec dana boravili pod vodom, sa kojim opasnostima su se suočavali, kako su ručali na torpednim cijevima i spavali na

sklopivim ležajevima gdje god se moglo naći mjesta. Podmornica „Heroj“ je porinuta u more u avgustu 1967. godine u Splitu, i nakon 23 godine, kada je zauvijek izvučena iz mora na obalu 1991. godine u Tivtu, imala je ukupno 726 plovidbenih dana, čak 910 ronjenja i prešla je ukupno 46.659 nautičkih milja, što je ekvivalent plovidbi dva puta oko zemaljske kugle.

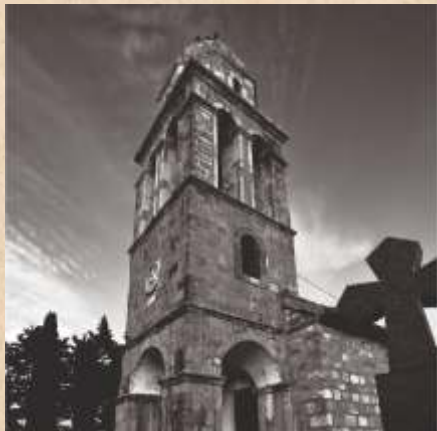
KULTURA / VJERSKI OBJEKTI

U susret vjeri - Vjerski turizam u Tivtu

Uz zdravstveni i kulturni motiv, vjerski motiv je jedan od najstarijih motiva putovanja. Vjerski turizam se može povezati i sa kulturom jer se sveta mjesta posjećuju kako zbog religijske atrakcije, takođe i zbog znatiželje i umjetničke i estetske potrebe. Vjerski putevi su zanimljive turističke atrakcije kojima se obogaćuje ponuda u Tivtu, a pritom se vodi računa o očuvanju vjerskih značenja. U Tivtu svoju atraktivnost i značaj ne kriju mnoge crkve i manastiri kako pravoslavne, tako i katoličke koje mnogo govore o najznačajnijim etapama područja u kome se nalaze i najslikovitijim djelima vremena iz kojih dolaze.

Plod ljubavi renesanse, kasne gotike i baroka

U srednjovjekovnom ljetnjakovcu plemićke kotorske porodice Buća, koji se nalazi u centru grada, smješten je muzejski materijal i galerijski izložbeni prostor. Ljetnjakovac je izgađen u 15.vijeku, iz nekoliko faza. Evidentan je

uticaj renesanse sa elementima kasne gotike i baroka. Kompleks je okružen kamenim zidom, a činjeli su ga kula za odbranu, ekonomska zgrada i stambena zgrada. U sredini kompleksa, u dvorištu, nalazi se kapelica sv. Mihovila. Najstariji očuvani dio kompleksa je kula, nad čijim ulazom se nalazi natpis sa godinom dogradnje 1548g. i imenom majstora – meštra Vičencija iz Lastve, rađena u stilu renesanse. Kula posjeduje

četiri nivoa. U njoj se prezentuju izložbe privremenog karaktera. Arheološku postavku: „Blago antičke Boke „zamijenjuje izložba etnografskog karaktera, pod nazivom „Škrinje čuvari tradicije“.

U nekadašnjoj ekonomskoj zgradi, na dva nivoa smještena je muzejska izložba “Etnografsko naslijeđe Tivta” koja pruža uvid u život i kulturu ovoga područja.

U stambenoj zgradi, na dva nivoa smješten je galerijski izlagački prostor. Programski, galerija prati dešavanja u domenu savremenog stvaralaštva, kroz samostalne, kolektivne, tematske izložbe autora iz Crne Gore i autora iz inostranstva.

Galerija i muzejska zbirka rade u sastavu JU “muzeji i galerije”.

Uspomena sa putovanja

Suveniri su nešto u šta ljudi unose sebe dok ih prave, u njima su smještene emocije, u njima je tradicija, obilježje grada i države u koju boravite, u njima je na neki način sve što ste na odmoru doživjeli. Oni su čuvari sjećanja i uspomena, oni govore o svakom krajičku

grada u kome ste boravili. U Tivtu ćete naći mnogobrojne suvenire, od magneta, oslikanih kamenčića, školjki, fotografija, brodića, crteža od pšenice, figura od palminog drveta, razglednica, bokeljki i bokelja ručno izrađenih, dobrotске čipke, umjetničkih djela, pa sve do nekih specifičnih suvenira poput amfore, pila, malih džara, bronzina, šipaka, avana, furune, košica, lampadina, sumpreš i dr.. Svaki je poseban za sebe i svaki ima neku svoj priču, priču o životu u Tivtu, o porijeklu, o razlogu njegovog nastanka i svrsi korišćenja.

KULTURA / MUZIČKA ŠKOLA TIVAT

Muzikom kroz život

Sliku jednog društva, njegovog razvoja, potreba i kulture, tradicije i napretka u njemu, u velikoj mjeri daje škola. Škola je uvijek nosila pečat vremena i bila izložena promjenama. Kako se mijenjalo društvo i s njim karakter vaspitanja i obrazovanja, tako se mijenjao i položaj i razvoj škole.

Muzička škola u Tivtu osnovana je 29. oktobra 1964.god. Osnivač Škole je Opština Tivat. Od školske 2005/06 otvoreno je i područno odjeljenje Škole u Radovićima.

Svoju politiku razvoja Škola usmjerava ka duvačkim instrumentima, ne zapostavljajući ni već postojeće. Značajno je naglasiti, da je kao prva muzička škola u Crnoj Gori otvorila odsjek LIMENIH DUVAČA (horna i truba) i poslije šamo godine dana rada ovog odsjeka, pokazala značajne rezultate na takmičenjima.

Organizator je i serije koncerata koji su rađeni u saradnji sa Muzičkom akademijom Cetinje i Barskim ljetopisom. Odličnom saradnjom sa NVO „ Ars praesentia” realizovane su jedanaest godina za redom Međunarodne radionice za duvačke instrumente u Tivtu, koje su posjetili ne samo učenici muzičkih škola iz Crne

Tivat

Gore nego i zemalja: Italija, Njemačka, Japan, Mađarska, Hrvatska, Srbija, BiH, Slovenija, Makedonija itd. Trogodišnja saradnja Muzičke škole i profesora duvačkih instrumenata sa Kraljevske akademije iz Stockholma, doprinijela je razvoju duvačkih instrumenata, po kojima je škola prepoznata i van granica Crne Gore. Ovakvom politikom razvoja i saradnjom sa mnogim eminentnim umjetnicima i pedagozima duvačkih instrumenata, postigli smo željeni cilj. Od školske 2012/13 škola ima upisanu i prvu generaciju srednje muzičke škole, za duvačke instrumente. Licencom Ministarstva prosvjete i sporta, od 31.07.2012.g. Sl.list br. 42/12 Škola realizuje obrazovni program osnovnog muzičkog obrazovanja i program srednjeg muzičkog obrazovanja: muzički izvođač: flautista, klarinetista, saksofonista, trubač, hornista i trombonista. Jula 2012.g. škola je licencirana i za obrazovni profil klavirista, čime je zaokružen projekat specijalizovane srednje škole za duvačke instrumente i klavir. Škola od šk: 2012/13 nosi naziv JU Muzička škola Tivat.

Vizija škole je da postane vodeća škola za duvačke instrumente u ovom dijelu Evrope. Ovakvom vizijom nudi se muzički segment kao važna kulturna

ponuda grada. Škola afirmiše kulturne potencijale, tradiciju i kulturne posebnosti opštine, inicijative i aktivnosti u cilju podizanja nivoa urbane kulture i očuvanja mediteranske baštine.

KULTURA / TRADICIJA / GRADSKA MUZIKA TIVAT

Na isteku XIX-og stoljeća, sa prvim naznakama razvoja industrije i pomorstva u zemljoradničko-ruralnom Tivtu, običajne pjesme „gajde“ i „ljerice“, kao prepoznatljivi oblik muzičkog izražavanja zamijenili su novi zvuci. Muzici skloni mještani mladi i stariji prihvatili su novosti kao izazov i 1891.godine, Antun Žeželić je uspio da

oformi prvi orkestar. Orkestar je sačinjavalo 11 muzičara. Crkvene svečanosti, svadbe, serenade i prigodne večernje zabave po tivatskim selima, zaseocima, oplemenile su se orkestarskim muziciranjem. Nakon prestanka ovog orkestra osnovan je tamburaški orkestar od 8 članova. Ovaj orkestar je takođe nastupao na raznim svečanostima sve do početka 1909.godine.

Tivat

Kad srce bira, Gradska muzika će da svira ...

„Novo vrijeme“ u Tivtu, među mještane donosi i ideju o osnivanju prve, prave „bleh“ muzike. Podsticaj za takvo razmišljanje je i prisustvo vojnog duvačkog orkestra u sastavu 91-e austrougarske regimente u pomorskom Arsenalu. Muzika je svirala tradicionalno „na Brackovo“ na Spasovdan u Tivtu i za Petrovdan u Risnu i Cetinju. Dočekivala je i ispraćala brojne državnike, od nadvojvode Fridriha i

kralja Aleksandra u Tivtu, Zetskog bana na Cetinju, Josipa Broza Tita do današnjeg aktuelnog predsjednika. 7. novembar se slavi kao Dan Glazbeno prosvjetnog društva Tivat. Najveći kvalitet nakon 103.godine postojanja društva, svakako je njegovo trajanje. Neprekidno nastojanje da muzika i dalje svira, strpljenje i volja za obučavajem preko 250.muzičara koji su znanje o notama i instrumentima stekli upravo u

ovom kolektivu, borba za egzistenciju, želja tivčana da imaju muziku, navika na muziku, tradicija. Ispisana je u Tivtu ogromna orkestarska partitura u kojoj brilijantne solo dionice, kao i ljudske sudbine vezane za ovo Društvo, imaju vrijednost tek kada ih odslušamo zajedno.

TRADICIJA

Škrinja najvećih vrijednosti

Tradicija je nešto što se čuva, što se prenosi, što se sa namjerom daje i što traje.

Tradicija je nešto što su znali naši preci, a što danas znamo i mi, a sutra će znati i naša djeca, pa i njihova i tako se lanac nastavlja i čuvar je stvari koje zaista vrijedi čuvati. Ljudi su trezor, a tradicija

Tivat

je blago koje se u njemu čuva. Tradicija je prije svega usmena predaja znanja, vještina, načina ponašanja i običaja unutar jedne kulture ili skupine ljudi. Između ostalog, pod tradicijom se podrazumijeva usmena predaja, prenošenje znanja o uobičajenom, običaji, konvencije, starodavni narodni običaji.

Tradicija je u tom smislu kulturno nasljeđe koje se prenosi s generacije na generaciju. Tu spadaju i naučeno znanje, i umjetnički zanati kao i rituali, moralna pravila i hranidbeni običaji.

TRADICIJA / BOKELJSKA MORNARICA

Po predanju, Bokeljska mornarica osnovana je u IX vijeku (809.godine) i otada neprekidno djeluje kao najstarija organizacija pomoraca u našoj zemlji i svijetu.

Intezivno bavljenje pomorskom privredom stvorilo je od žitelja Boke kotorske dobre pomorce, brodograditelje i hrabre ratnike. Da bi obazbjedili pomorske puteve oni su se vjekovima borili protiv najezda i okupacija. Zato se baš u Boki Kotorskoj, ranije nego u mnogim drugim primorskim krajevima, javila organizovana djelatnost pomoraca- Bokeljska mornarica.

Razvojem pomorstva i brodogradnje u Lastvi i Tivtu razvijala se Bokeljska mornarica. U XVIII vijeku pomorci iz Lastve služili su na peraškim brodovima koji su korišćeni za odbranu od okupatora, kao i za prevoz državne pošte do Venecije, a ponekad i do Carigrada.

Lastovljansko pomorstvo je na vrhuncu u periodu od 1705-1797.godine. Tokom 92 godine, ono posjeduje 23 veća i manja jedrenjaka sa 25 patruna i 2 kapetana.

U Tivtu je komanda Austrijske ratne mornarice izgradila pomorski Arsenal 1889.godine. Opštinsko vijeće pod predsjedništvom Mata Filipova Krstovića donijelo je jednoglasno odluku da se dodijeli Mornarici besplatno zemljište za izgradnju brodogradilišta, što je imalo ogroman značaj za život stanovništva ovog kraja.

Bokeljska mornarica najviše je regrutovala mornara i oficira iz Lastve. Barjaktar mornarice nosio je neprekidno barjak Bokeljske mornarice preko 50 godina sve do 1910.god. Mornari su pod odorama i oružjem nastupali prilikom značajnih svečanosti. Takođe su prilikom sahrane mornara bokeljske mornarice u

kompletnoj odori i pod oružjem držali počasnu stražu i bili u sprovodu. Mornare iz Lastve i Tivta pri nastupima na proslavama u Kotoru i lokalnim nastupima pratile su žene i djevojke svečano odjevene u poznatoj Lastovskoj nošnji.

Bokeljska mornarica je u prošlosti imala svoju glazbu- pleh muziku, a tekst za tradicionalno kolo bokeljske mornarice napisao je Pavo Božov Kamenarović- pomorski kapetan iz Dobrote. Bokeljska mornarica nastupala je i na proslavama van Boke, Cetinje, Beograd, Zagreb, Split, Rijeka, Dubrovnik i dr. Podružnica Bokeljske mornarice u Tivtu osnovana je 1972.godine, a aktivnost članova tivatske podružnice i dalje se intenzivno nastavlja.

TRADICIJA / LASTOVSKE SVEČANOSTI

Ono što je karakteristično za Gornju Lastvu i što je simbol nekadašnjih vremena jeste okupljanje mještana kraj gumna gdje bi se odvijalo druženje uz pjesmu i igru. U ovom predivno zamišljenom mediteranskom ambijentu imalo je uvijek života, a njega su oslikavali zvuci predivne pjesme i koraci narodnih igara koji se i dan danas poštuju i čuju iz Gornje Lastve. Pjevale su i igrale žene i muškarci na svadbama, drugim obiteljskim svečanostima, na vjerskim blagdanima i proslavama, na seoskim zborovima, ispred crkve i na guvnima. Svaka kuća posjedovala je odoru Bokeljske mornarice sa starinskim oružjem, te žensku narodnu nošnju. Od muzičkih instrumenata svirala se lirica i kasnije male harmonike –planinke.

Lastovske svečanosti uljepšavaju večeri u avgustu svake godine.

Manifestacija se tradicionalno organizuje u avgustu, u mjestu Gornja Lastva, nadomak Tivta. Organizatori „Lastovskih svečanosti“ su kulturno - turističko i zavičajno društvo „Napredak“.

Prve subote avgusta održava se glavna

Gornja Lastva

fešta „Lastovskih svečanosti“. Festu čine: kulturno - umjetnički programi, kolo „Bokeljske mornarice“ uz pratnju Glazbeno - prosvjetnog društva „Tivat“. Mnogobrojni domaći i strani gosti te građani Tivta, koji posjećuju pomenutu manifestaciju, uživaju u slušanju izvornih lastovskih pjesama, kao i u tradicionalnim plesovima poznatijim kao lastovsko i škaljarsko narodno kolo. Veoma interesantan sadržaj „Lastovskih svečanosti“ su i „Večeri u mlinu“, posvećene klapskim pjesmama (tradicionalnom načinu pjevanja koje je zastupljeno u Boki i Dalmaciji). Takođe, svake godine posjetioci mogu prisustovati izložbama slika tivatskih likovnih stvaralaca. Kao i većina drugih manifestacija u Tivtu, i „Lastovske svečanosti“ imaju za cilj očuvanje i njegovanje kulturnog nasljeđa Boke i Tivta.

Lastovska fešta, kulturno zabavna manifestacija koja se od 1976 godine po tradiciji održava prve subote avgusta mjeseca i u čijem je programu kolo bokeljske mornarice, zatim koncert glazbeno prosvjetnog društva Tivat, izložbe o prošlosti i razni drugi vidovi zabave.

TRADICIJA / LASTOVSKI KARNEVAL

Ko je kriv za sve naše muke, ko je kriv za sva djela i nedjela, ko je glavni krivac kome se sudi jer su zbog njega ispaštali u Tivtu svi ljudi. E tom krivcu na lastovskom karnevalu sude što je tokom cijele godine imao ideje lude, i tog dana više nema pravo glasa kada se na lastovskom mulu pojavi pod maskama naroda masa. Tada nema gdje da ode već ga lastovljani tamo gdje je zaslužio vode. Upoznajte se sa jako

Tivat

interesantnom manifestacijom u Donjoj Lastvi i uživajte u trenucima tradicije.
- Održava se nedjeljom i to u mjesecu Februaru u tivatskoj Donjoj Lastvi. Povorka sa maskama i Karnevalom, tradicionalno iz Sedmog kvarta kreće ka mulu u Donjoj Lastvi, ispred crkve Svetog Roka, mjestu na kojem će isti biti osuđen za sve prošlogodišnje nedaće bez prava žalbe, odnosno demokratije. U

karnevalskoj povorci svake godine se nađe i Gradska muzika Tivta, kao i mažoretke raznih plesnih klubova. Nakon suđenja i spaljivanja lastovskog krnevala, fešta se nastavlja u hotelu "Kamelija", malim maskenbalom za djecu i maskembalom za odrasle, na kome se dodjeljuju nagrade najboljim maskama. Organizator je NVO "Harlekin".

TRADICIJA / FOLKLOR

Nacionalna igra, tradicija, nasljeđe, zanimljivi i veseli koraci koje možete naučiti i isprobati tokom vaše posjete gradu Tivtu

Osnivanje Kulturno umjetničko društva Boka, koje je nekad bilo Folklorni ansambl „Tivat“, pa folklorni ansambl „Boka“ vezuje se za datum 27.februar 1977.godine.

U početku su se koraci učili u folklornim sekcijama u okviru škola, pojedini koraci su se „skidali“ i sa televizije, učilo se od članica drugih folklornih društava, odlazilo se do okolnih gradova i prikupljalo se umijeće od drugih plesača koje se prenosilo na društvo u Tivtu. U Tivtu u početku nošnji nije bilo. Mijenjale su ih vojničke i brigadirske uniforme. Prvi nastup folklorashi su imali 1.aprila na Dan omladinskih radnih brigada, u Velikom gradskom parku.

Formalno ozvaničenje Folklornog ansambla desilo se 18.05.1977.godine. Folklorni ansambl je prošao kroz mnoge

Tivat

Igra bez kraja, igra koja spaja

nastupe u različitim krajevima i u sklopu mnogih manifestacija. Generacije su se nizale i svaka će reći da se mnogo vježbalo, neće zaobići ni greške koje prate svaki rad, ali će svaka utvrditi da je u osnovi njihovog postojanja i trajanja prijateljstvo.

Nizali su se nastupi u Gornjoj Lastvi, Budvi, igralo se na školskom brodu „Galeb“, na aerodromu su se dočekivali turisti, na Svetom Marku je održano 5 cjelovečernih koncerata, išlo se i u Dubrovnik na „Folklorne susrete Tromeđe“, Doček štafete mladosti, Dani jugoslovenske fotografije, otvaranje rukometnog turnira „Trofej Jugoslavija“, zatim mnogobrojne inostrane turneje. Bitno je istaći i mnogobrojne uspjehe koje su postigli, a ono što je najbitnije jeste da i danas sa istim sjajem uljepšavaju gotovo svaki korak naših turista, nastupajući na svim

manifestacijama u gradu, gdje su uvijek glavna atrakcija. Ljepota koraka i njihovih pogleda uz zvuke muzike, nikog ne može da ostavi ravnodušnog, pa čak ni nas građane Tivta koji svaki put u njihovoj igri uživamo kao da je prvi put.

TRADICIJA / ŽUĆENICA FEST

Jestiva biljka koju možete sresti u našim krajevima, lijekovita trava kojoj je posvećen festival, može se spremirati na razne načine, jako je ukusna i često servirana u domaćinstvima grada Tivta

Festival u čast kraljice jestivih trava

Organizacija žena Tivta i Radio Tivat, uz punu podršku Opštine i Turističke organizacije Tivta, posvetili su joj međunarodni gastronomski festival “Žučenica fest” koji traje od 2004. godine. Festival je specifičan po mnogo čemu, pa i vremenu trajanja: od prvih ljubičića do prvih zimskih bura. Tokom cijele godine žučenica se može ubrati u našim vrtovima, voćnjacima, vinogradima ili na nekoj livadi van grada. Naše bake pripremale su je na desetak načina, a Festival je izradio preko 200 recepata jela, pića i poslastica sa ili od žučenice. Izaberite i pripremite neki od recepata koje nudimo i sigurni smo da će i vas žučenica osvojiti.

Žučenica je uvijek bila prisutna u našim životima. Mi sa njom živimo, njoj se divimo i u njenu čast svake godine organizujemo “Žučenica fest”, pa vas pozivamo da i vi budete dio ove predivne manifestacije i obilježja naše kuhinje.

Latinski naziv: Cichorium intybus
Narodni nazivi:

Potrošnik, vodopija, višnjev regrad, vodoplav, vuzlika, golica, gologuza, divlja ločika, divlja vodopija, želtenica, žučanica, žutjenica, jandrašica, kažiput, konjska trava, modrica, plavi cvijet, plavulja, konjogriz, zmijina trava, divlji radić, sunčevo cvijeće, cigura, cilkorija,

cikora, san toga, šurlin, ženetrga, žutinica, zubica, indivija, jandraška, matrcra, peter, plavočvet, področnik, radić, radic, rdubovina, uzlika, zubica, sunčevo cveće, modar cvijet...

TRADICIJA / BOĆANJE

Najstariji sport koji se javlja u Tivtu je boćanje, a i danas je najmasovniji i najkvalitetniji sport. Boćanje u Tivtu se odvija na dva načina, postoje takozvana „nova i stara“ pravila. Takmičenje na zvaničnim prvenstvima bazirano je na novim pravilima. Budite i vi dio tradicije i učestvujte u Boćarskoj olimpijadi.

Najstariji sport koji se javlja u Tivtu je boćanje, a i danas je najmasovniji i najkvalitetniji sport. Javlja se 1903.godine a prvi zog se nalazio kod današnjeg hotela „Mimoza“. Jedinstveno i najmasovnije takmičenje je boćarska olimpijada koja je 1981. Godine igrana po 26.put.

Boćanje je bilo, tvrde pojedini izvori jedna od najomiljenijih zabavnih igara u starom Egiptu 2500.g pne, a po drugima sve je krenulo od Sparte i Timokreatesa pet stotina godina prije Hrista. Rimljani kojima su igru donijeli etrusci, modifikovali su igru dodajući joj metu kojoj se moralo približiti što bliže i tu su varijantu legionari prenijeli u provansu. Kamene lopte zamijenjuju se drvenim, ali sa ekserima da bi im se povećala težina, a u srednjem vijeku igra se proširila Evropom. Boćanje u Tivtu se odvija na dva načina,

Blizu, bliže, najbliže ...

postoje takozvana „nova i stara“ pravila. Takmičenje na zvaničnim prvenstvima bazirano je na novim pravilima. Teren za bočanje, nazvan zog, dužine je 27,5 m i širine od 2.5-4.00m. Na početku i kraju zoga nalaze se dva pravougonika koja predstavljaju glavno mjesto odvijanja igre. Njihove dužine su jednake i dužine su 5m dok širina zavisi od širine terena. Takođe, potrebno je navesti da u sklopu novih pravila postoje više

različitih disciplina. Imamo klasične discipline, kao što je igra pojedinačno (jedan protiv jednog), parovi (dvoje protiv dvoje), trojke (troje protiv troje), krug, kao i gađačke discipline koje su modernijeg izdanja i znatno su atraktivnije zbog kratkog, a dinamičnog načina igranja.

Stara pravila se koriste samo prilikom sezone kada se odvija takmičenje na opštinskom nivou. To je zabavno,

takmičenje koje predstavlja najstarije i najbrojnije sportsko okupljanje u Tivtu.

Tivat je prijestonica bočarskog takmičenja, koje u svakoj generaciji ima predstavnika u crnogorskoj reprezentaciji. Ovaj sport je obilježje ovog grada, koje je kako u prošlosti tako i danas donosilo i donosi prestižne nagrade.

Autor i izdavač kataloga

Turistička organizacija Tivat u saradnji sa Tamarom Krstović

Sajt

www.tivat.travel

Fotografije

Mihael Đuričić, Veri Veroza, Duško Miljanić, Anton Marković- Gula
Foto Riva, Željko Perković, Arhiva Centra za kulturu Tivat, Arhiva marine Porto Montenegro
Arhiva Luštica bay, Arhiva štamparije Printall, Arhiva Gradske muzike Tivat
Arhiva Muzičke škole Tivat, Arhiva Radio Dux, Arhiva Centra za zaštitu i proučavanje ptica
Arhiva Nacionalne turističke organizacije CG, Arhiva Maslinarskog društva Boka
Arhiva Ronilačkog kluba Neptun, Arhiva Jedriličarskog kluba Delfin
Arhiva Aquacom –Župa, Internet stranice

Dizajn

PrintAll Tivat

Literatura:

- Mato F. Krstović, predsjednik, predgovor Monografija Tivta, oktobar 1983
- Prof.dr Vojislav Korać, Ostaci materijalne kulture, Monografija Tivta, oktobar 1983
- Dušan Sindik, Tivat kroz istoriju do 1918.godine, Monografija Tivta, oktobar 1983
- Maksim Zloković, Dušanka Moškov, Kulturno- istorijski spomenici na teritoriji tivatske opštine, Monografija Tivta, oktobar 1983
- Luka Maslovar, Bokeljska mornarica u Lastvi i Tivtu, Monografija Tivta, oktobar 1983
- Anđelko Sindik, dr Slavko Svoboda, Sport, Fizička i tehnička kultura, Monografija Tivta, oktobar 1983
- Etnografsko nasljeđe Tivta, Centar za kulturu Tivat, Muzej i galerija Ljetnjikovca Buča-Luković, maj 2006
- Blago antičke Boke, Centar za kulturu Tivat, Muzej i galerija Ljetnjikovca Buča-Luković, jul 2007
- Anđelko Stjepčević, Stoljeće kulture u Gornjoj Lastvi, 2012
- Slavko Krstović, 35 godina KUD Boka Tivat, 1977-2012
- Slavko Krstović, Sport u Tivtu mladost jedne istorije
- Mašo-Miško Čekić , Blaženka Vučurović , Knjiga o žučenici, 2014
- Boris Lancerotti, O Gradskoj muzici Tivta
- Pina Bubanja, O Muzičkoj školi Tivta
- Darko Saveljić, Centar za zaštitu i proučavanje ptica, Tivatska solila, januar 2009
- Sajt www.tivat.travel

Tivat

Tivat

TURISTIČKA ORGANIZACIJA
OPŠTINE TIVAT

Ul. Palih boraca 19

+382 32 671 323

+382 32 671 324

+382 32 660 165

fax: +382 32 671 323

tivattravel@gmail.com

www.tivat.travel

TIVAT.TRAVEL

